

Каква је то „резолуција о Сребреници“, где тачно пише да је то „наша обавеза“ и како тачно та „обавезна“ резолуција треба да гласи, председник Србије Борис Тадић у својим обраћањима на ту тему још није изричито рекао. Злослутна су, међутим, бар два наговештаја: 1) Тадић је изабрао Телевизију Републике Српске да своју намеру саопшти целокупној српској јавности, и то дан после Св. Архиђакона Стефана, славе Републике Српске и 2) следећег дана, на ударном Другом дневнику РТС, док је спикер говорио о страначким реакцијама на Тадићеву најаву, иза њега је стајао велики број, „8372...“.

Први моменат је злокобан јер је дошао као хладан туш на прославу Републике Српске, и то у моменту када је српски ентитет у Дејтонској Босни и Херцеговини под највећим међународним притиском у својој историји. Као дипломирани психолог, председник Србије је морао да зна колико његова најаву, баш у то време и тим поводом, може да деморалише и становништво и руководство Републике Српске које, осим Србије – и, још увек у мањем обиму, Русије – нема истинског ослонаца у свету. Уз то, сви у Републици Српској су свесни да извештај Комисије за испитивање догађаја у Сребреници, донет 2004. под притиском Педи Ешдауна (који је, према сведочењу француског пуковника Патрика Бариоа у Хагу, „издиктирао извештај Комисије“, која, ипак, нигде није признала постојање „геноцида“), не да није донео Републици Српској ништа добро, нити примачао становнике Босне и Херцеговине некаквом помирењу, већ је само интензивирао хистеричне позиве Хариса Силајџића и сличних да се „геноцидни ентитет“ укине. Дакле, морамо закључити да је, као професионални психолог, Тадић знао ефекат оваквог свог наступа, и да је то свесно урадио, управо са поменутом сврхом (овде би му једини изговор могао бити ако му је у главу ударила недавно примљена вакцина против новог грипа, на начин како је ударила Министра здравља, Томицу Милосављевића, који се неконтролисано клиберио пред камерама Другог дневника РТС после пелцовања крајем прошле године).

Други моменат је, пак, злокобан јер је реч о бројки која стоји на споменику у „Меморијалном центру“ у Сребреници, којег је 20. септембра 2003. отворио познати борац за истину, бивши председник САД Бил Клинтон. Број „8372“ представља, према наводима Федералне комисије за нестале особе БиХ, број „несталих жртава геноцида на подручју Регије Сребреница“. Већ ова квалификација представља бесмислицу јер, како се може знати да ли је неко „жртва геноцида“ без форензичког налаза који, опет, није могућ ако је жртва „нестала“? А три тачке иза бројке нису штампарска грешка: оне треба да сведоче о томе да, како пише на споменику, тај број „није коначан“. Злокобно је то што се ова, ничим доказана, потпуно произвољна бројка некритички нуди гледаоцима најгледаније информативне емисије у Србији. Водитељ дневника се чак није ни осврнуо на њу, што треба да сугерише да је неупитна. А није. Заправо је изузетно упитна, што би

требало да зна, ако не сваки боље информисан грађанин Србије, а онда свакако сваки уредник, водитељ, па и радник државног информативног програма. Дакле, знали су, и свесно су ту бројку некритички сервирали вишемилионском аудиторијуму, који управо од Медијског јавног сервиса зависи за већину својих информација.

Ова два момента веома личе на оно што се у стручним, махом војно-обавештајним, круговима назива „САЈОП“ (PSYOP), што је скраћеница за „психолошке операције“ (Psychological Operations). Кратка дефиниција са једног америчког сајта посвећеног овом аспекту ратовања гласи: „Психолошке операције или САЈОП су планиране операције за преношење одабраних информација и показатеља публикама, ради утицаја на њихове емоције, мотиве, објективно резонување и, напokon, понашање организација, група и појединаца. Коришћено у свим видовима ратовања, то је оружје чија је делотворност ограничена само довитљивошћу команданта који их користи.“ Српска јавност, можда боље од и једне у свету, може да наведе и конкретне примере САЈОП-а: извештавање о „гранатирању“ реда за хлеб у улици Васе Мискина у Сарајеву (коришћено као повод за увођење међународних санкција СР Југославији 1992.), наводи о „десетинама хиљада“ силованих муслиманки од стране „српских снага у Босни“ (коришћено као средство сатанизације која би оправдала одржавање и додатно стезање санкција), извештавања о „српским гранатирањима“ сарајевске пијаце Маркале (коришћена као повод за НАТО-бомбардовања Републике Српске 1994. и 1995.), извештавање о „масакру“ у Рачку (коришћено као повод за почетак НАТО-бомбардовања СР Југославије 1999.). У свим овим случајевима „пренесене су одабране информације ради утицаја на емоције и објективно резонување“ – овог пута светског јавног мњења, које је требало да, без претходног, дефинитивног утврђивања истине, подржи агресивни војни ангажман западних војних снага у бившој Југославији.

Што се тиче догађања у Сребреници у јулу 1995, са разлогом се може рећи да је њихово тумачење од стране западних влада и мас-медија такође коришћено као САЈОП. И то су прозрели многи независни посматрачи из самог исходишта сребреничког САЈОП-а. На пример, Едвард Херман, професор на једном од најбољих светских универзитета, Универзитету Пенсилваније (САД), је 2005. написао: „'Сребренички масакр' представља највећи тријумф пропаганде у балканским ратовима... То је симбол српског зла и муслиманског статуса жртве, као и праведности западног растурања Југославије и интервенције на више нивоа, укључујући и бомбардовање и колонијалну окупацију Босне и Херцеговине и Косова.“ Стела Цатрас је, пишући за амерички антиратни сајт „Antiwar“, прозрела игру још 2000. године: „Сребреница једнако је холокауст. Сребреница једнако је геноцид. Сребреница једнако је етничко чишћење. И, пошто се сада дискредитују тврдње о масовним гробницама и геноциду на Косову, постоји ли бољи начин да се настави с демонизацијом Срба него да се амерички народ подсећа на Сребреницу? Јер има још незавршеног посла у распарчавању Југославије, путем ампутације Црне Горе, Санџака и Војводине. Звер Новог светског поретка неће бити задовољна док не напуни желудац, а то захтева да амерички народ прихвати следећу

интервенцију НАТО пакта на Балкану.“ Тара Мекормак са лондонског Вестминстерског универзитета је у енглеском часопису „Spiked“ 2005. написала: „Од Косова 1999. до Конга 2005, Сребреница се истиче као коначни доказ да је Запад морално обавезан да војно интервенише у конфликтним ситуацијама. Џек Строу (тадашњи британски министар спољних послова, прим. аут.) је правдао западну интервенцију у Македонији 2001. користећи Сребреницу као пример шта се дешава када се Запад устручава да интервенише. Либерални коментатор Дејвид Аронович је употребио исти аргумент да би оправдао своју подршку војној акцији у Ираку. Говорећи о убиству 60 конгоанских војника од стране војника УН, генерал УН Патрик Камерт је износио аргументе у корист снажне војне интервенције, због 'лекција из Сребренице, Сомалије и Руанде.“

Читајући ове наводе, може се, нажалост, доћи до закључка да нас наши главни државни медији припремају за резолуцију о Сребреници користећи непријатељски САЈОП – који ми сви, путем ТВ претплате, још и спонзоришемо. Али то је наговештено у Њујорк тајмсу још 9. маја 1999. („Шта је потребно да се Србија очисти?“), у јеку НАТО-бомбардовања, када је Соња Бисерко понудила следећи рецепт за Србију: „Подизање оптужнице против Милошевића од стране Хашког трибунала. Војни пораз Србије и демилитаризација земље. Суђења којима је дат висок публицитет, која ће натерати Србе да се суоче са дивљаштвом почињеним у њихово име. Западно преузимање мас-медија, уз строгу забрану ширења екстремног српског национализма.“ (Истини за вољу, Соња Бисерко је уз ово тражила и „Маршалов план за Балкан“. И то је, за дивно чудо, једино са списка жеља што није испуњено.) Дакле, јасно је да оваква медијска припрема – или „спиновање“ – не обећава ништа добро. Као ни Тадићеве речи из интервјуа за „Политику“ од 13. јануара 2010: „Морамо покретати иницијативе које мењају стварност у позитивном смеру.“ Овде треба рећи да је Тадић тај који је већ почео да „мења стварност“ својом тврдњом да је доношење некакве резолуције о Сребреници „наша обавеза“ – што апсолутно, ни у једном смислу није тачно. Таква „обавеза“ не постоји ни у пресуде Међународног суда правде, ни у једном другом акту. То је, изгледа, Тадићева обавеза према неком, али он нема право да је преузима у име свих.

Али Борис Тадић би морао да зна и у ком правцу неки други желе да „мењају стварност“ када је реч о Србији. На пример, неизбежна Дорис Пак, шеф Делегације ЕП за односе са Југоисточном Европом, која је испред европских народних партија усаглашавала текст резолуције којим је Европски парламент у јануару 2009, на предлог Јелка Кацина, означио 11. јули као „дан сећања на Сребреницу“. Ево какву стварност за Србију жели овај поносни носилац хрватског Реда Звонимира и почасног доктората Универзитета у, иначе, изузетно толерантном и мултиетничком Задру: „Напомињем да ова резолуција није направљена против Срба, али као Немаца могу да разумем да Срби осећају кривицу због онога што се десило у Сребреници. Нису сви Срби у БиХ одговорни за злочин, али сви имају заједничку прошлост своје нације, као што је и Немци имају.“ Дакле, Срби треба да постану Немци – али само у „заједничкој прошлости“ која је, разуме се, обележена злочином, тј. „геноцидом“. Да ли грађани Србије желе овакву „стварност“? Да ли је то та

нова „стварност“ за коју Тадић жели да „преузме одговорност“, у име целе нације? Тадић је аудиторијуму у Републици Српској и Србији рекао да „политика која је одговорна не значи да увек мора да повлађује хтењима и осећањима грађана“. Шта ћемо, међутим, ако ти исти грађани желе да им се „повлађује“ у само једној ствари изнад свега – у истини?

У смислу таквог „повлађивања“, погледајмо, у кратким цртама, како би изгледао САЈОП који не би био непријатељски као што је садашњи Тадићев и Јасеров (скраћеница за „Јавни сервис“), који би на прави начин припремио српско јавно мњење за евентуално доношење неке резолуције о Сребреници. С тим, наравно, што би, ако не као припадницима православно-византијске традиције а оно бар као једним од већих жртава савременог САЈОП-а (наравно, ипак мањих од оних у Ираку и Авганистану), нама требало да буде испод части да користимо његове манипулативне технике. Рецимо, дакле, да би се наша техника могла звати, на пример, Операција истине – ОПИС. Једноставно оружје, са одговарајућим именом, и још једноставнијом применом. Погледајмо.

Дакле, како би било кад би се, у склопу нашег ОПИС-а, на Медијском јавном сервису, рецимо, на ударном Другом дневнику, гледалишту за почетак саопштила ноторна истина да је једини судски утврђени непосредни извршилац злочина у Сребреници у јулу 1995. – један Хрват из Босне (прецизније, из околине Тузле)? Реч је, наравно, о Дражену Ердемовићу, који је, у замену за своја конфузна, контрадикторна сведочења, на којима је заснована целокупна „званична верзија“ злочина у Сребреници, и „признање“ да је учествовао у стрељању „између 70 и 100 људи“ (без могућности да га и један адвокат унакрсно испита, пошто га је Хашки трибунал на време прогласио „ментално нестабилним“), осуђен на укупно пет година затвора, а пуштен после три и по. Када би се ова фрапантна, али крајње једноставна истина саопштила српском јавном мњењу од стране државне телевизије – каква би била реакција аудиторијума, тј. већине бирачког тела, и какав би био његов однос према усвајању некакве резолуције о Сребреници? Да ли би српско јавно мњење прогутало „обавезу“ да Србија „прихвата одговорност“ за злочине једног босанског Хрвата, и то почињене на територији друге државе, под не зна се чијом командом (јер, ланац команде 10. диверзантског одреда, којем је Ердемовић припадао – и то, ако је веровати, после ангажмана у ХВО и Армији БиХ – никад и нигде није непобитно утврђен)? Јер, не заборавимо – а лако је заборавити, услед непрестаног, деценијског сребреничког САЈОП-а – да је Ратко Младић још увек само оптужен, и да никаква његова кривица није доказана, и да сам Ердемовић, у свим својим сведочењима, није успео да генерала Младића непосредно повеже са злочином којег је сам признао да је починио. Да ли је то та „заједничка прошлост нације“ коју Дорис Пак жели да нам наметне – у коју треба да уградимо једног босанског Хрвата, осведоченог злочинца? И не би ли било логичније да Дорис Пак ову „заједничку прошлост“ понуди, на пример, баш Задру, градићу који ју је већ толико задужио и који се својим хрватством – а и тековинама Другог светског рата у Хрватској – толико поноси?

Када би се ствар овако представила, многима би вероватно пало на памет да би текст резолуције једноставно могао да гласи: „Осуђујемо чињеницу да је један босански Хрват побио толике муслимане у Сребреници.“ Неким, пак, другим гледаоцима Медијског јавног сервиса би вероватно пало на памет и следеће питање: да ли је могуће да се за ово председник Србије извињавао у Сребреници? А неким би сигурно пала на памет и следећа констатација: нису чак могли да нађу ни једног Србина као непосредног извршиоца, већ су морали да употребе једног Хрвата. Затим би могле да уследе и неке генерализације, које би евоцирале непријатна подсећања на Други светски рат, што би, разуме се, нарушило „братство и јединство наших народа и народности“, које, изгледа, ЕУ, која из историје очигледно ништа није научила, настоји да нам наметне. Али – то је цена истине. И то је једино оно за шта наши политичари треба да буду „спремни да ризикују“, како рече председник у свом телевизијском обраћању, када нешто раде у опште име.

Наравно, Ердемовић представља само један мали део истине која се систематски крије од српске јавности како би јој се наметнула „нова стварност“. Постоје многе истине, који су изговорили још неки храбри странци, које наше гледалиште изгледа, ипак, још увек „нема право да зна“. А можда није ни чудо, с обзиром да се мишљење странаца овде толико цени. Не би ли било занимљиво на Медијском јавном сервису интервјуисати, на пример баш у Другом дневнику, и Филипа Корвина, највишег званичника УН у БиХ у лето 1995. (Координатора за цивилна питања и Делегата Специјалног изасланика Генералног секретара УН), који је неколико пута (последњи пут у интервјуу немачком „Јунге велту“ од 31.7.2008.) јавно изнео тврдњу да је у Сребреници у лето убијено „око 700“ људи, додајући да „разлика између 700 и уобичајено наведених 8000 није бројчана – она је политичка“. Не би ли било занимљиво упоредити његову тврдњу – наравно уживо – са сведочењем португалског официра Карлоса Мартинса Бранка, једног од главних УН-ових посматрача на терену у Сребреници током јула 1995, који је још 1998. написао: „Мало је сумње да је најмање 2000 босанских муслимана погинуло у борбама против боље обучене и боље вођене Војске Републике Српске/Војске босанских Срба. Ипак, остаје питање, КАДА је већина тих жртава пала? По анализи која следи, то је било пре коначног пада Сребренице: муслимани су пружили врло мали отпор у лето 1995.“ Са своје стране, Јосиф Бодански из Међународног удружења за стратешке студије у Вашингтону, међународно познати стручњак и саветник америчког Сената за тероризам, који је 2003. назвао (тадашњу) цифру од 7000 убијених у Сребреници „дезинформацијом“, могао би уживо да понови и следећу своју тврдњу: „Сви независни форензички докази указују на број од неколико стотина муслиманских жртава, и то вероватно у нижим стотинама. Непрестано инсистирање на високом броју муслиманских жртава такође служи прикривању претходних убиства српских цивила у том граду од стране муслимана.“ А уз ове добре људе, гост у студију би могао да буде и патолог др Љубиша Симић, чије се најновије анализе форензичких података управо подударују са претходним тврдњама, помињући нешто мање од 2000 укупних жртава, од којих укупно 442 показују скоро непобитне карактеристике погубљења? Додајмо ту још и проф. др

Жељка Вујадиновића, члана Комисије за испитивање догађаја у Сребреници, који би само могао да понови оно што је већ рекао, на пример о бројци „8372...“: „За људе на списковима несталих у Сребреници никада није речено да су убијени и мртви, јер међу њима пронађени су и живи људи и они који су страдали у операцијама које су се десиле и прије 1995. године, као и оних који су касније умрли природном смрћу. За неке је утврђено да су промијенили идентитет и да живе на другим мјестима, други су издржавали казну за кривична дјела.“

Ето како би могао – заправо морао! – да изгледа наш домаћи САЈОП, тј. ОПИС, за припрему јавног мњења у Србији за евентуално доношење резолуције о Сребреници И, као претплатници, имамо право да га захтевамо, како од медија, тако и од председника државе. Јер, ако је неко заборавио – а очигледно јесте – једна од кључних „европских вредности“ је бескомпромисно трагање за истином. У том погледу, Европљанин на којег се сви позивају, Галилео, био је неумољив: „Ипак се окреће.“ А, у случају Сребренице, „ипак није онако како се тврди“. А „наше право да знамо“ је како је тачно било. И то је једино оно на шта председник Србије и Скупштина Србије у некој својој резолуцији имају право – и обавезу – да позову. На утврђивање праве истине о Сребреници. И то не само у јулу 1995.

(Печат, 15.1.2010.)